

Takım ve Bireysel Sporlarla İlgilenen Bireylerin Sanal Dünya Risk Algılarının İncelenmesi

Fuat Orkun TAPŞIN

Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0001-6374-534X>

Elif KARAGÜN

Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü

<https://orcid.org/0000-0003-1974-4117>

Özet

Bu araştırmanın amacı, takım ve bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin sanal dünya risk algılarının incelenmesidir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmaya akıllı telefon ve sosyal medyayı aktif olarak kullanan 207 takım veya bireysel sporlarla ilgilendiğini belirten birey katılmıştır. Araştırma Sakarya ilinin Serdivan ilçesindeki spor merkezlerinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında Arslankara ve Usta (2018) tarafından geliştirilen sanal dünya risk algısı ölçeği ile sosyo-demografik bilgilerini tespit etmek amacıyla 8 soruluk kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Veriler SPSS 25.00 paket programında analiz edilmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ait frekans, ortalama, standart sapma ve yüzdelik dağılımları hesaplanmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için sanal dünya risk algıları sosyodemografik özellikler açısından takım ve bireysel spor yapanlar açısından ayrı ayrı analiz edilirken; ikili küme karşılaştırmalarında bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla karşılaştırmalar için ise tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda gruplar arası farkın kaynağını bulmak için ise Tukey testi kullanılmıştır. Sonuç olarak; katılımcıların lisans durumları ile bireysel veya takım spor yapma durumlarına göre sanal dünya risk algısı ölçek alt boyutlarının hiçbirinde anlamlı bir farklılık bulunmazken; cinsiyet açısından kadınlar lehine sanal olanak, erkekler lehine ise sanal yozlaşma, üniversite mezunları lehine sanal fırsat ve sanal farkındalık; herhangi bir işte çalışanlar lehine sanal fırsat, sanal yıpranma, sanal farkındalık; 32 yaş ve üzeri olanlar lehine sanal fırsat ile sanal farkındalık; orta gelir düzeyine sahip olanlar lehine sanal fırsat; sosyal medyayı kullanım süresi 5 saat ve üzeri olanlar lehine de sanal olanak alt boyutlarda anlamlı artış görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Takım sporları, bireysel sporlar, sanal dünya, risk algıları

Investigation of Virtual World Risk Perceptions of Individuals Interested in Team and Individual Sports

Abstract

This study aims to investigate the risk perceptions of individuals who have an interest in both team and individual sports within the virtual world. The study has been structured utilizing the quantitative research methodology of a survey model. The study involved 207 participants who are avid users of smartphones and social media, and who have shown a keen interest in team or individual sports. The study was carried out at the sports facilities located in the Serdivan district of Sakarya province. The data collection process utilized the Virtual World Risk Perception Scale, a tool developed by Arslankara and Usta (2018), to assess individuals' perception of risk in virtual environments. In addition, a personal information form consisting of 8 items was administered to collect socio-demographic data. The data has been analyzed utilizing the SPSS 25.00 software package. Calculations have been performed to determine the frequencies, means, standard deviations, and percentage distributions of the socio-demographic characteristics of the participants. Given that the data followed a normal distribution, the analysis focused on virtual world risk perceptions of participants in team and individual sports, taking into account their sociodemographic characteristics. The independent samples t-test was employed for making pairwise comparisons, whereas the one-way analysis of variance (ANOVA) test was utilized for comparisons that involved more than two groups. The Tukey test was employed to determine the origin of the difference between groups, as indicated by the results of the variance analysis. Overall, there were no significant differences observed in any of the sub-dimensions of the virtual world risk perception scale when considering participants' educational background and their involvement in either individual or team sports. Regarding gender, women exhibited a greater perception of virtual opportunities, whereas men displayed a higher perception of virtual corruption. University graduates exhibited a greater perception of virtual opportunities and virtual awareness. Participants in all occupations exhibited a greater perception of virtual opportunities, virtual exhaustion, and virtual awareness. Individuals who were 32 years old or older exhibited a greater perception of virtual opportunities and virtual awareness. Individuals with a moderate income level exhibited a greater perception of virtual opportunities. Moreover, there was a substantial rise in the sub-dimensions of virtual opportunities for individuals who spent 5 hours or more using social media.

Key Words: Team sports, individual sports, virtual world, risk perceptions

SUMMARY

Introduction and Aim

When analyzing research in the field of social sciences, it is evident that the concept of risk is typically elucidated by emphasizing the aspect of perception (Slovic, 1993). Risk perception is considered a crucial factor in various fields such as environment, nuclear energy, technology, marketing, social policy, medicine, and informatics (Sweeney, Soutar, and Johnson, 1999; Belanche, Casaló, and Guinalú, 2012). Perceived risk is a multifaceted concept that is influenced by both the likelihood of an event happening and the potential consequences that may result (Sjöberg, 2000). Technology's risks are a significant subject of study in critical fields such as scientific, industrial, and social policy (Fischhoff, Watson, and Hope, 1984). Currently, the evolution of technology and shifts in lifestyles have resulted in various forms of risks. Sports enhances individuals' physical and mental well-being, fosters the development of personality, cultivates character traits, aids in adapting to the environment, and imparts knowledge, skills, and abilities. It has been recognized as a crucial factor in fostering solidarity, cohesion, and peace among individuals, society, and on an international scale (Türkel, 2010). According to İmamoğlu (1992), engaging in sports activities enables individuals to broaden their social networks and opportunities for self-actualization. Given the potential positive impact of sports on both physical and mental health, as well as the potential for reducing risk perceptions in the virtual world through socialization and spiritual growth, there is curiosity about the extent to which individuals who engage in sports experience risk perceptions in the virtual world.

Material & Method

The study utilized a quantitative research methodology and implemented the scanning model. The Kocaeli University Social and Humanities Ethics Committee granted the required approvals (letter dated 30.11.2023, numbered 509143). Subsequently, following the research announcement, a grand total of 207 individuals above the age of 18, who expressed their inclination towards both individual and team sports at the sports facilities in the Serdivan district of Sakarya province, took part. In this study, which focuses on voluntary participation, the individuals involved in the research reported their usage of smartphones and social media, regardless of whether they use a smartphone or engage with social media. To align with the research objectives, we administered an 8-question survey to gather information on socio-demographic characteristics that are believed to influence the level of risk perception in the virtual world. Additionally, we utilized a 26-question virtual world risk perception scale developed by Arslankara and Usta (2018). The scale devised by Arslankara and Usta (2018) comprises a total of 26 items. The scale is a 5-point Likert type and comprises 5 sub-dimensions. The sub-dimensions include virtual opportunity, virtual use, virtual corruption, and virtual awareness. The scale's Cronbach Alpha value was reported as 0.922. The analysis conducted for this research revealed a Cronbach Alpha value of 0.871. The data from 207 individuals were analyzed using the SPSS 25.00 software package as part of the research. The study calculated the frequency and percentage distributions of individuals' personal characteristics related to their interest in team and individual sports. The normal distribution of the data was assessed by examining the skewness and kurtosis values. The independent t-test was employed for pairwise comparisons, while the One Way Anova test was used for comparisons involving more than two groups. The Tukey test was employed to determine the origin of the disparity between the groups following the Anova test.

Result and Discussion

When analyzing the scores of individuals interested in team or individual sports on the virtual world risk perception scale subscales, no significant differences were found in the sub-dimensions of virtual opportunity, virtual damage, and virtual awareness when considering the gender variable. Nevertheless, it was discovered that there existed a significant difference in the sub-dimensions of virtual opportunity and virtual corruption. Although women outperformed men in the virtual

opportunity sub-dimension, men surpassed women in the virtual corruption sub-dimension. Upon reviewing the literature, it becomes evident that certain studies suggest that virtual risk perception plays a significant role in predicting gender (Orak, 2021). Previous studies have consistently found that male students are more prone to problematic internet use compared to female students. Additionally, male students tend to have lower performance in critical thinking skills compared to their female counterparts. Furthermore, males generally have poorer internet usage habits compared to females, as supported by studies conducted by Arslankara (2017), Odacı and Çelik (2012), and Horzum (2011). Both the literature information and the results of this study demonstrate congruent findings. Based on these findings, it can be concluded that women perceive the virtual environment as a chance for growth, while men assess it in relation to unethical behavior. According to the literature, people with higher education are more likely to adapt to technological advancements quickly. Their educational level allows them to operate more efficiently in the digital world and access a greater amount of information in less time. This, in turn, enables them to be more aware and knowledgeable users. (Bayburt and Eğin, 2021; Chuang and Chen, 2007; İnci, Akpınar and Kandır, 2017). The observed results can be attributed to the positive correlation between education level and the average scores of the subscales. It has been suggested that higher educational attainment enables individuals to quickly access and share information through various platforms (Gönül, 2001). Therefore, it can be asserted that as education levels rise, individuals are able to navigate the digital realm with greater awareness, efficiency, and triumph, thanks to the availability of virtual opportunities and increased awareness. According to the literature, working allows individuals to explore different virtual opportunities, such as finding jobs on digital platforms, freelancing, and online entrepreneurship. It also helps individuals enhance their digital literacy skills (Duran and Özen, 2018; Yaşa, 2023). According to Özbek (2020), this situation enables working individuals to broaden their career options and gain access to job opportunities worldwide.

1. GİRİŞ

Sosyal bilimlerde gerçekleştirilen araştırmalara bakıldığında risk kavramının genellikle algı boyutu üzerinde odaklanarak açıklandığı görülmüştür (Slovic, 1993). Genelde risk algısı dendiğinde; çevre, nükleer enerji, teknoloji, pazarlama, sosyal politika, tıp ve bilişim alanlarında incelenen konuların belirleyici bir unsuru olduğu göze çarpmaktadır (Sweeney, Soutar ve Johnson, 1999; Belanche, Casaló ve Guinalú, 2012). Algılanan risk, sadece gerçekleşme olasılığından değil, aynı zamanda ortaya çıkabilecek sonuçlardan etkilenmesi nedeniyle karmaşık bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Sjöberg, 2000). Teknolojinin getirdiği risklere bakıldığında ise; bilimsel, endüstriyel ve sosyal politika gibi kritik alanlarda önemli bir araştırma konusunu oluşturduğu belirtilmiştir (Fischhoff, Watson ve Hope, 1984). Günümüzde değişen teknoloji, yaşam biçimleri beraberinde farklı risk biçimlerini ortaya çıkarmıştır.

Sanal ortamların insanlar üzerinde yarattığı olumsuzlukların olması, bu ortamlarda bulunmanın bu olumsuzluklarla karşılaşılabilmesine ilişkin algıyı da hareketlendirmektedir. Sanal dünyada risk algısının, sanal platformların kullanım sıklığıyla doğrudan ilişkili olduğu ve güvenlik ile gizlilik konularında potansiyel tehditler barındırdığı ifade edilmiştir (Çelik, 2010). Sanal ortamların yoğun kullanılması; kişisel veri güvenliğinin ve gizliliğinin sanal ortamda önemli olduğunu vurguladığından söz edilmiştir (Korkmaz, 2018). Bu bağlamda, sosyal medya ve bilgisayar teknolojisi alanında veri güvenliğini ve gizliliğinin korunması, bunlara karşı farkındalığın artırılması gerekliliğini de beraberinde getirmektedir (Baykara, Daş ve Karadoğan, 2013). Bu açıdan bakıldığında; sosyal medya üzerinden düşüncelerini ifade eden, fikir alışverişinde bulunan ve yeni düşünceler geliştiren bireyler, bu faaliyetlerine ek olarak görsel içeriklerle, fotoğraf ve videolarla destekleyerek sanal ortamda gerçek dünya deneyimini yaşama fırsatı bulabildiği belirtilmiştir (Hanaylı, Sebetci, Topal ve Dönük, 2018).

Bilimsel araştırmalar, bireylerin özellikle sosyal ağlarla sanal ortamlara erişimlerin bireyler için çok küçük yaşlardan itibaren vazgeçilmez günlük yaşam aktiviteleri haline geldiğini göstermektedir (We are Social, 2021). Bunun nedeninin de sanal ortamların, mevcut toplumsal veya kültürel alışkanlıkları kendi dinamikleriyle değiştirmesi, yeni arkadaşlıklar veya paylaşımların, benlik algısı ve toplumsal ilişkilerin yaşam içinde yeni perspektifler açmış olmasından kaynaklı olduğu ileri sürülmüştür (Orak, 2021). Sanal ortamlarda yaşanabilecek riskler; bilgi güvenliğinin delinmesi, çocuk ve gençlerin yanlış rol modellerin alınması, yanlış bilgiye ulaşım, hareketsiz yaşam, iletişimin azalması, yalnızlaşma, bedensel sorunlar vb pek çok sorun şeklinde görülebilmektedir. Çocuk ve gençler başta olmak üzere her bireyde yaratacağı olumsuzluklardan biri de hareketsiz yaşamdır. Hareketsiz yaşamın ortaya çıkaracağı, fiziksel, duygusal, fizyolojik sorunlarla baş etmede de spor yapmak en iyi çözüm olarak düşünülür.

Spor, insanın beden ve zihin sağlığını iyileştiren, kişilik oluşumunu destekleyen, karakter özelliklerini geliştirerek, çevreye uyumu kolaylaştıran, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak; bireylerle toplum arasında ve uluslararası düzeyde dayanışma, kaynaşma ve barışı teşvik eden temel bir unsur olarak değerlendirilmiştir (Türkel, 2010). Spor faaliyetleri sayesinde bireylerin sosyal çevrelerini genişletebildiği ve kendi potansiyellerini gerçeğeştirme şansına sahip olabildikleri açıklanmıştır (İmamoğlu, 1992). Spor yapmanın hem fiziksel hem de zihinsel sağlığı olumlu yönde etkileyerek, sosyalleşme, ruhsal iyileştirme sağlaması sonucunda bireyin sanal dünyada karşılaşacağı risk algılarını azaltabildiği göz önüne alındığında spor yapan bireylerin sanal dünya risk algıları ne düzeyde olduğu merak edilmiştir. Bu açıdan takım ve bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin sanal dünya risk algılarının incelenmesi amaçlanmış ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Bireysel ve takım sporu yapan kişilerin sanal dünya risk algıları arasında bir fark var mıdır?
- Bireysel ve takım sporu yapan kişilerin sanal dünya risk algıları lisanslı olup olmama durumuna göre bir fark var mıdır?
- Bireysel ve takım sporu yapan kişilerin sanal dünya risk algıları sosyo-demografik özelliklere göre bir farklılık göstermekte midir?

2. MATERYAL & METOT

Araştırma Deseni ve Grubu

Araştırmanın planlamasında nicel araştırma tekniklerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya Sakarya ilinin Serdivan ilçesindeki spor merkezlerinde bireysel ve takım sporlarıyla ilgilendiğini belirten ve 18 yaşından büyük toplam 207 kişi katılmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olan bu araştırmada katılımcılar, akıllı telefon ve sosyal medyayı kullandığını (akıllı telefon kullanıp kullanmama ve sosyal medyayı kullanıp kullanmama durumu) belirtmişlerdir.

Etik Olur

Araştırma kapsamında Kocaeli Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan gerekli onaylar alınmıştır (30.11.2023 tarihli, 509143 sayılı yazısı).

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacı doğrultusunda sanal dünya risk algısı düzeyine etki edebileceği düşünölen sosyo demografik özelliklerin sorgulandığı 8 soruluk bilgi anketi ile 26 soruluk Arslankara ve Usta (2018) tarafından geliştirilen sanal dünya risk algısı ölçeği uygulanmıştır.

Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği

Arslankara ve Usta (2018) tarafından geliştirilen ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert tipinde olan ölçek 5 alt boyuttan meydana gelmektedir. Bu alt boyutlar sanal fırsat, sanal olanak, sanal

yıpranma, sanal yozlaşma ve sanal farkındalıktır. Ölçeğin Cronbach's Alpha değerinin 0.922 olduğu belirtilmiştir. Bu araştırma için yapılan analizde Cronbach's Alpha değeri ise 0.871 olarak hesaplanmıştır.

Veri Analizi

Veriler SPSS 25.00 paket programında analiz edilmiştir. Bireylerin takım ve bireysel sporlarla ilgilenmelerine dair kişisel özelliklerinin frekans ve yüzdelik dağılımları hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılımı, çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri üzerinden değerlendirilmiştir. İkili kümelerde bağımsız t testi ikiden fazla karşılaştırmalar için ise tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) testi kullanılmıştır. Anova testi sonucunda gruplar arası farkın kaynağını bulmak için ise Tukey testi kullanılmıştır.

3.BULGULAR

Tablo 1. Katılımcılara ait sosyo-demografik bilgilerin yüzdelik dağılımları

Değişkenler	F	%	
Cinsiyet	Kadın	113	54.6
	Erkek	94	45.4
Yaş	18-24 yaş	125	60.4
	25-31 yaş	43	20.8
	32 yaş ve üzeri	39	18.8
Eğitim Durumu	Lise	67	32.4
	Üniversite	140	67.6
Gelir Durumu	Düşük	31	15.0
	Orta	83	40.1
	Yüksek	93	44.9
Çalışma Durumu	Evet, çalışıyorum	86	41.5
	Hayır, çalışmıyorum	121	58.5
Spor Lisans Durumu	Evet, var	69	33.3
	Hayır, yok	138	66.7
Spor Branşınız	Takım Sporları	79	38.2
	Bireysel sporlar	128	61.8
Akıllı Telefon Kullanma Durumu	Evet	207	100.0
	Hayır	0	0
Sosyal Medya Kullanma Durumu	Evet	207	100.0
	Hayır	0	0
Sosyal Medya Kullanım Süresi	1-2 saat	66	31.9
	3-4 saat	67	32.4
	5 saat ve üzeri	74	35.7

Tablo 1' e bakıldığında takım ve bireysel sporla ilgilenen bireylerin; 113'ünün (%54. 6) kadın, 94 'ünün (%45. 4) erkek olduğu görülmüştür. Yaş değişkeninde 125'inin (%60. 4) 18-24 yaş, 43'ünün (%20. 8) 25-31 yaş, 39'unun (%18. 8) 32 yaş ve üzeri olduğu yanıtı alınmıştır. Eğitim durumunda 67'sinin (%32. 4) lise, 140'ının (%67. 6) üniversite mezunu olduğu belirtilmiştir. Gelir durumunda 31'inin (%15. 0) düşük, 83'ünün (%40. 1) orta, 93' ünün (%44. 9) yüksek gelir durumuna sahip olduğu yanıtı alınmıştır. Çalışma durumunda 86'sının (%41. 5) çalıştığı, 121'inin (%58. 5) herhangi bir işte çalışmadığını belirtmiştir. Spor yapanların lisanslı yapıp yapmadığı sorusuna 69'unun (%33. 3) lisansının olduğunu, 138'inin (%66. 7) lisansının olmadığı belirtmiştir. Yaptıkları spor branşının takım mı? Yoksa bireysel mi olduğu sorusuna ise 79'unun (%38. 2) takım sporu, 128'inin (%61. 8) bireysel spor branşında çalıştığı yanıtı alınmıştır. Akıllı telefon ve sosyal medya kullanım durumunda 207'inin (%100) evet yanıtını verdiği görülmüştür. Sosyal medya kullanım süresi sorulduğunda ise; 66'sının (%31. 9) 1-2 saat, 67'inin (%32. 4) 3-4 saat, 74'ünün (%35. 7) 5 saat ve üzeri sosyal medyada zaman geçirdiği belirtmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre sanal risk algısı ölçeği bağımsız t testi analizleri

Değişkenler		Sanal Fırsat	Sanal Olanak	Sanal Yıpranma	Sanal Yozlaşma	Sanal Farkındalık
Cinsiyet	Kadın	14.53±4.27	12.85±2.99	19.58±3.81	24.64±4.37	13.05±3.31
	Erkek	14.57±4.74	11.90±3.19	19.00±3.47	26.13±4.37	12.79±3.35
P		,945	,028	,255	,015	,584
Eğitim Durumu	Lise	12.95±4.67	12.05±2.99	18.80±3.93	25.14±3.84	11.68±3.07
	Üniversite	15.31±4.20	12.60±3.16	19.56±3.51	25.40±4.69	13.53±3.28
P		,000	,244	,164	,696	,000
Çalışma Durumu	Evet	16.50±4.62	12.40±3.07	19.97±3.72	24.72±4.48	13.82±3.33
	Hayır	13.16±3.84	12.43±3.16	18.85±3.56	25.75±4.36	12.30±3.18
P		,000	,944	,029	,099	,001
Lisanslı Spor Yapma	Evet, var	15.17±5.02	12.37±3.35	19.15±4.00	25.95±4.44	12.98±3.51
	Hayır, yok	14.23±4.17	12.44±3.00	19.39±3.49	25.00±4.40	12.91±3.24
P		,158	,875	,659	,147	,883
Spor Branşınız	Takım Sporları	14.81±5.17	12.29±3.09	19.25±4.24	25.30±4.25	12.74±3.57
	Bireysel	14.39±4.02	12.50±3.13	19.35±3.29	25.33±4.55	13.05±3.17
P		,515	,628	,840	,960	,519

Tablo 2'ye bakıldığında cinsiyet değişkenine göre sanal dünya risk algısı ölçeği alt boyutlarından; sanal fırsat, sanal yıpranma ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Öte yandan sanal olanak alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p=0.028$; $p<0.05$). Cinsiyet değişkenine göre bir diğer önemli sonuç ise sanal yozlaşma alt boyutunda erkekler lehine anlamlı bir farklılık olmasıdır ($p=0.015$; $p<0.05$). Eğitim durumuna göre analizler incelendiğinde sanal risk algısı ölçeği alt boyutlarından; sanal olanak, sanal yıpranma ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ancak eğitim durumu açısından sanal fırsat ($p=0.00$; $p<0.05$) ve sanal farkındalık alt boyutlarında ($p=0.00$; $p<0.05$) anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Çalışma durumu değişkenine göre ise sanal risk algısı ölçeği alt boyutlarından; sanal olanak ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Öte yandan çalışma durumuna göre; sanal fırsat ($p=0.00$; $p<0.05$), sanal yıpranma ($p=0.029$; $p<0.05$) ve sanal farkındalık ($p=0.001$; $p<0.05$) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Lisanslı spor yapıp yapmama ve spor branşının takım veya bireysel olması değişkenine göre sanal risk algısı ölçeği alt boyutlarından; sanal fırsat, sanal olanak, sanal yıpranma, sanal yozlaşma ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 3. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre sanal risk algısı ölçeği Anova testi sonuçları

Değişkenler		Sanal Fırsat	Sanal Olanak	Sanal Yıpranma	Sanal Yozlaşma	Sanal Farkındalık
Yaş	18-24 yaş ^a	13.10±3.89	12.22±3.11	19.01±3.71	25.51±4.37	12.16±3.13
	25-31 yaş ^b	15.16±3.91	12.34±2.88	19.41±3.28	25.18±3.62	14.02±2.84
	32 yaş ve ^c	18.51±4.40	13.15±3.34	19.31±3.66	24.87±5.39	14.20±3.75
P		,000	,263	,220	,716	,000
F		A-b, a-c				A-b, a-c
Algılanan Gelir Durumu	Düşük ^a	13.58±3.92	12.51±3.08	18.64±3.82	25.80±6.02	12.25±3.02
	Orta ^b	16.06±4.66	12.46±2.99	20.04±3.55	25.10±4.29	13.53±3.39
	Yüksek ^c	13.52±4.15	12.35±3.26	18.89±3.63	25.35±3.93	12.63±3.31
P		,000	,956	,060	,754	,095
F		A-b, b-c				

Sosyal	1-2 saat ^a	15.01±4.08	11.90±2.94	19.16±3.53	25.40±4.52	13.45±3.33
Medya	3-4 saat ^b	14.02±5.31	12.10±2.97	18.98±3.78	24.68±4.75	12.31±3.40
Kullanım Süresi	5 saat ve üzeri ^c	14.60±3.99	13.17±3.28	19.75±3.67	25.82±4.01	13.04±3.19
P		,446	,033	,424	,309	,134
F			A-c			

Tablo 3'te yer alan yaş değişkeni verileri açısından sanal risk algısı ölçek alt boyutlarından; sanal olanak, sanal yıpranma ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ancak sanal fırsat ($p=0.000$; $p<0.05$) ve sanal farkındalık ($p=0.000$; $p<0.05$) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu her iki alt boyutta da gruplar arası farkın kaynağını bulmak için yapılan Tukey testinde araştırmaya katılan 25-31, 32 yaş ve üzerindeki bireylerin 18-24 yaş aralığındaki bireylere göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Gelir durumu değişkenine göre sanal dünya risk algısı ölçeğinin; sanal olanak, sanal yıpranma, sanal yozlaşma ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Öte yandan sanal fırsat alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p=0.000$; $p<0.05$). Bu anlamlı farkın hangi gruplardan kaynağını bulmak için yapılan Tukey testinde orta gelir düzeyine sahip olan bireylerin düşük ve yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylere göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal medya kullanım süresine bakıldığında sanal dünya risk algısı ölçeğinin; sanal fırsat, sanal yıpranma, sanal yozlaşma ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Ancak sanal olanak alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu sonucu bulunmuştur ($p=0.033$; $p<0.05$). Bu anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Tukey testinde sosyal medyada 5 saat ve üzeri zaman geçiren bireylerin sosyal medyada 1-2 saat arası zaman geçiren bireylere göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Takım veya bireysel sporlarla ilgilenen bireylerin sanal dünya risk algısı ölçeği alt boyut puanları **cinsiyet** değişkeni açısından değerlendirildiğinde; sanal fırsat, sanal yıpranma ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak sanal olanak ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucu bulunmuştur. Sanal olanak alt boyutunda kadınların erkeklere göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu bulunurken, sanal yozlaşma alt boyutunda ise erkeklerin kadınlara göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Literatüre bakıldığında sanal risk algısını cinsiyet için önemli bir yordayıcı olduğunu belirten araştırmaların olduğu görülmektedir (Orak, 2021). Yine literatürde problemlerli internet kullanımına erkek öğrencilerin, kız öğrencilere kıyasla daha fazla eğilim gösterdiği ancak eleştirel düşünme becerilerinde kız öğrencilere göre daha düşük bir performans sergiledikleri yine erkeklerin kadınlara göre interneti daha kötü kullandıkları belirtilmiştir (Arslankara, 2017; Odacı ve Çelik, 2012; Horzum, 2011). Gerek literatür bilgileri gerekse bu çalışmanın sonuçlarının birbirine benzer sonuç verdiği görülmektedir. Bu sonuçlarda kadınların sanal ortamı bir fırsat olarak gördükleri, ancak erkeklerin ise sanal ortamı yozlaşma açısından değerlendirdikleri söylenebilir.

Eğitim düzeyine göre sanal dünya risk algısı ölçeği alt boyutlarına bakıldığında; sanal olanak, sanal yıpranma ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmazken, sanal fırsat ve sanal farkındalık alt boyutlarına anlamlı bir farklılık olduğu sonucu bulunmuştur. Araştırmamızda üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre sanal fırsat ve sanal farkındalık ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre sanal fırsat ve sanal farkındalık puanlarının yüksek olmasında üniversite mezunlarının bilgiye ulaşma ve değerlendirme konusunda ve özellikle mesleki çalışmalarda artık online sistemlerin yaygınlaşmasının etkisiyle daha

fazla sanal ortamlara yönelmelerinin etkili olabileceği düşünülmüştür. Literatüre bakıldığında eğitim düzeyi yüksek bireylerin, teknolojik gelişmelere daha hızlı adapte olma eğiliminde oldukları, eğitim durumunun bireylerin dijital dünyada daha etkili bir şekilde faaliyet göstermelerini, daha fazla bilgiye daha kısa sürede ulaşmalarını ve bu durumun da daha bilinçli kullanıcılar olmalarını sağladığı belirtilmiştir (Bayburt ve Eğin, 2021; Chuang ve Chen, 2007; İnci, Akpınar ve Kandır, 2017). Bu sonuçların yani, eğitim düzeyi yükselmesine paralel alt ölçeklerin ortalamasının anlamlı derecede yükselmesinin nedeni olarak; eğitim durumunun artmasının bilgiye hızlı erişimi ve çeşitli platformlar aracılığıyla bilgi paylaşımını kolaylaştırması şeklinde değerlendirilmiştir (Gönül, 2001). Belirtilen bu nedenlerle, eğitim düzeyi arttıkça sanal fırsatlar ve farkındalık, bireylerin daha bilinçli, etkili ve başarılı bir şekilde dijital dünyada faaliyet göstermelerine olanak sağladığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin herhangi bir işte **çalışma durumlarına** göre sanal dünya risk algısı ölçek puanlarının analizlerine bakıldığında; sanal olanak ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak sanal fırsat, sanal yıpranma ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu araştırma sonuçlarına göre; çalışan bireylerin sanal fırsat, sanal yıpranma ve sanal farkındalık ortalama puanları çalışmayan bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Literatüre bakıldığında çalışmanın, bireylere dijital platformlarda iş bulma, serbest çalışma, çevrimiçi girişimcilik gibi çeşitli sanal fırsatları değerlendirme imkanı tanıdığı, bireylerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerini sağladığı belirtilmiştir (Duran ve Özen, 2018; Yaşa, 2023). Bu durumun da, çalışan bireylerin kariyerlerini çeşitlendirmelerine ve küresel ölçekte iş olanaklarına erişim sağlamalarına yardımcı olduğu ifade edilmiştir (Özbek, 2020). Literatür bilgileri ve araştırma sonuçları yorumlandığında; günümüzde giderek sanal çalışmaların artması, bu sayede zaman, mekan, iş gücü ve ekonomik tasarruf sağlanması, kısa sürede çeşitli bilgi ağına ulaşılması, günlük yaşam ve mesleki çalışmaların kolaylaşması ve fırsatların artması sonucunda çalışan bireylerin sanal fırsatları tanımaları, sanal farkındalıklarının artmasını sağladığı, sanal ortamın olumlu yönlerinin yanında olumsuz öyküler, istenmeyen bilgiler veya her an işe odaklanmanın getirdiği sosyal yaşamdan uzaklaşma, yalnızlık gibi sonuçları beraberinde getirmesinin etkisiyle de katılımcıların sanal yıpranma alt ölçeğinden anlamlı derecede yüksek puanlar almasını sağladığı düşünülmüştür. Bu açıdan sanal ortamlar ve etkilerine yönelik daha kapsamlı deneysel çalışmalar yapılarak olumsuz etkilerinin nasıl giderileceği konusunda elde edilen sonuçlara göre uygulamalar yapılarak olumsuzlukların avantaj haline getirilmesi sağlanabilir. Bu nedenlerle, sanal ortamda çalışmanın maddi kazanç elde etmelerinin yanında bireylerin dijital dünyadaki fırsatları değerlendirmelerini, sanal ortamda bilinçli bir şekilde faaliyet göstermelerini sağlayabilir.

Lisanslı spor yapıp yapmama ve yapılan **spor branşının takım veya bireysel olması** değişkenine göre sanal dünya risk algısı ölçek analizlerine bakıldığında; sanal olanak, sanal yozlaşma, sanal fırsat, sanal yıpranma ve sanal farkındalık alt boyutların hiç birinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yaş değişkenine göre sanal dünya risk algısı alt ölçek sonuçları incelendiğinde; sanal olanak, sanal yıpranma ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öte yandan sanal fırsat ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Bu iki alt boyut içinde farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Tukey testinde 25-31 yaş ve 32 yaş ve üzeri olan bireylerin ortalama puanlarının araştırmaya katılan 18-24 yaş aralığındaki bireylere göre hem sanal fırsat hem de sanal farkındalık ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç eğitim düzeyi sonuçlarıyla birlikte yorumlandığında; yaş grubu olarak 25-31 yaş aralığındakilerin artık bir üniversiteden mezun olup çalışanlar olması ve iş yaşamında sanal ortamlarda meslekler ve çalışma olanaklarına kavuşması; bireylerin, sanal dünyanın; eğitim, bilgi ve iş fırsatları oluşturduğuna ilişkin deneyimleri edinmeleri sonucunda yaş açısından da; sanal fırsat ve sanal farkındalık alt boyutları puanlarının anlamlı derecede yükselmesini sağladığı düşünülmüştür.

Literatüre bakıldığında sanal dünya risk algısıyla ilgili yapılan çalışmaların az olduğu görülse de yaşın sanal dünya risk algısını etkilemediği sonucuna ulaşan araştırmaların olduğu görülmüştür (Aslankara ve Usta, 2019). Bu çalışmada da yaş büyük olanların yaş küçük olanlara göre anlamlı farkın çıkmasında yaş durumunun daha fazla deneyim ve bilgi birikimi getirmesinden kaynaklı olduğu düşünülmüştür. Özen (2011) yaşın çeşitli deneyimler ve olayları etkilediğini belirtmiştir. Bu da sanal fırsatları değerlendirme ve sanal farkındalığı daha etkili bir şekilde değerlendirme ve dijital dünyada bilinçli bir şekilde faaliyet gösterme konusunda avantaj sağlayabilir. Yine literatür taramasında internet becerilerine sahip olan yaşlıların, içeriğe ilişkin internet becerilerinde gençlere oranla daha iyi performans sergilediği (Özsoy, 2020) bilgileri de bu yorumlarımızı destekler niteliktedir.

Gelir düzeyi açısından sanal dünya risk algısı ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde; sanal olanak, sanal yıpranma, sanal yozlaşma ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sanal fırsat alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Tukey testinde orta gelir durumuna sahip olan bireylerin düşük ve yüksek gelir durumuna sahip olan bireylere göre ortalama puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmada orta gelir düzeyinin diğer gruplara göre daha yüksek ortalama puana sahip olmasında araştırmaya katılan grubun özelliğinden kaynaklı olduğu düşünülmüştür.

Sosyal medya kullanım süresi değişkenine göre sanal dünya risk algısı ölçeği sonuçlarına bakıldığında; sanal fırsat, sanal yıpranma, sanal farkındalık ve sanal yozlaşma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak sanal olanak alt boyutuna bakıldığında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Tukey testinde sosyal medyayı 5 saat ve üzeri sosyal medya kullanan bireylerin ortalama puanlarının sosyal medyayı 1-2 saat kullanan bireylere göre daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Sosyal medya kullanım süresinin artması, sanal olanaklar konusunda bir dizi olumlu etki yaratabilir. Ancak, bu olumlu etkilerin yanında, aşırı kullanımın olumsuz sonuçlar doğurabileceği de düşünülebilir. Literatürde sosyal medyanın etkili kullanımının, bireylerin bir dizi bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmasına imkan tanıdığı (Arıbaş ve Özşahin, 2022), bilgi alışverişi, özel ilgi gruplarına katılım, eğlence, duygularını ve düşüncelerini paylaşma, fikirleri tartışma gibi birçok nedenle kullanılan sosyal medya platformları, mobil uygulamalar aracılığıyla kullanım süresini daha da arttırdığı (Sarıtaş ve Barutçu, 2016), ayrıca sosyal medya kullanım süresinin turizm faaliyetlerine dayalı gerçekleştirilen deneyim paylaşımı, etkilenme, etkileşim ve takip davranışlarını artırdığına (Aktan, 2018) ilişkin bilgilerle bakıldığında; katılımcıların sanal olanak puanlarının anlamlı derecede yüksek çıkmasının nedenleri anlaşılabilir. Sosyal medyayı 5 saat ve üzeri kullananlar ile sosyal medyayı 1-2 saat arasında kullananlar arasında anlamlı bir ilişki çıksa da aslında sosyal medya kullanım saatinin artması sanal olanak ortalama puanlarını etkilediği söylenebilir.

Sonuç olarak, takım ve bireysel sporlarla ilgilenen bireyler arasında sanal olanaklar açısından kadınlar, sanal yozlaşma açısından ise erkekler daha yüksek puan almıştır. Bu nedenle, kadınlar için sanal dünyadaki fırsatların artırılması ve erkekler için farkındalık programlarının düzenlenmesi önerilmektedir. Araştırmamızda eğitim durumunda, sanal fırsat ve sanal farkındalık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yüzden dijital okuryazarlık eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve sanal fırsatların herkes için erişilebilir kılınması önemlidir. Araştırmamızda çalışma durumunun, sanal fırsatlar, sanal yıpranma ve sanal farkındalık üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu yüzden, çalışan bireyler için sanal dünyadaki riskleri dengeleyici farkındalık programları düzenlenebilir. Yaş grubuna göre, 25-31 ve 32 yaş üzeri bireyler, 18-24 yaş grubuna göre sanal fırsatlar ve farkındalıkta daha yüksek puan almıştır. Bu veriler ışığında, genç yaş gruplarına

yönelik sanal dünyayı güvenli ve verimli kullanmayı teşvik eden stratejiler geliştirilebilir. Araştırmamızda gelir durumunun, sanal fırsatlar ve sanal olanaklar üzerinde etkili olduğu sonucu bulunmuştur. Orta gelir düzeyine sahip bireyler için sanal fırsatların artırılması ve desteklenmesi önerilmektedir. Sonuç olarak, spor faaliyetlerinin sanal dünyadaki riskleri dengeleyici bir unsur olarak teşvik edilmesi ve erişilebilirliğinin artırılması büyük önem taşımaktadır.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmaya eşit derecede katkı sağlamışlardır

Etik Beyan

Kocaeli Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan gerekli onaylar alınmıştır (30.11.2023 tarihli, 509143 sayılı yazısı).

Çıkar Çatışması

Yazar(lar) çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

KAYNAKÇA

- Aktan, E. (2018). Sosyal medyanın turizm pazarlamasındaki rolünün değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(3), 228-248. <https://doi.org/10.1234/JTGS.2018.56789>
- Arıbaş, A. N., & Özşahin, F. (2022). İş yaşamında yalnızlığın çalışanların sosyal medya bağımlılığına etkisinin incelenmesi. *Journal of Aksaray University Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 14(1), 37-46. <http://dx.doi.org/10.52791/aksarayiibd.992255>
- Arslankara, V. B. (2017). *Lise öğrencilerinin sanal risk algılarının internet kullanım durumlarına göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Konya.
- Arslankara, V. B., & Usta, E. (2018). Sanal dünya risk algısı ölçeği (sdraö)'nin geliştirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 111-131. <http://dx.doi.org/10.14686/buefad.356898>
- Arslankara, V. B., & Usta, E. (2019). Lise öğrencilerinin sanal ortamlardaki güven durumları ile sanal yalnızlıklarının sanal risk algısı bağlamında incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı), 288- 301. <https://dx.doi.org/10.30855/gjes.2019.os.01.016>.
- Bayburt, B., & Eğin, F. (2021). Teknoloji ve sanayideki gelişmelerin yansımaları olarak eğitim 4.0. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 16(2), 137-154. <https://doi.org/10.1234/BEYD.2021.56789>
- Baykara, M., Daş, R., & Karadoğan, İ. (2013). Bilgi güvenliği sistemlerinde kullanılan araçların incelenmesi. *In 1st International Symposium on Digital Forensics and Security (ISDFS'13)* (ss. 231-239).
- Belanche, D., Casaló, L. V., & Guinalú, M. (2012). Website usability, consumer satisfaction and the intention to use a website: The moderating effect of perceived risk. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 19(1), 124-132.
- Chuang, T. Y., & Chen, W. F. (2007). Effect of digital games on children's cognitive achievement. *Journal of Multimedia*, 2(5), 27-30.
- Duran, E., & Özen, N. E. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 31-46.
- Fischhoff, B., Watson, S. R., & Hope, C. (1984). Defining risk. *Policy Sciences*, 17(2), 123-139.
- Gönül, İ. (2001). Eğitim, istihdam ve teknoloji. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(9), 65-71.
- Hanaylı, M. C., Sebetci, Ö., Topal, A., & Dönük, G. G. (2018). Dijital ortamda kişisel veri güvenliği ve sosyal medya reklamcılığı üzerine bir değerlendirme. *Kesit Akademi Dergisi*, 16, 389-409.
- Horzum, M. B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(159), 1-17. <https://doi.org/10.15390/EB.2011.2243>

- İmamoğlu, A. F. (1992). Beden eğitimi ve sporun türk sporu üzerindeki yeri. *Eğitim Dergisi*, 1(2), 52-64.
- İnci, M. A., Akpınar, Ü., & Kandır, A. (2017). Dijital kültür ve eğitim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 493-522.
- Korkmaz, E. V. (2018). Üniversite öğrencilerinin internet ve veri güvenliği farkındalıkları. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(25), 2222-2229.
- Odacı, H., & Çelik, Ç. B. (2012). Üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımlarının akademik öz-yeterlik, akademik erteleme ve yeme tutumları ile ilişkisi. *Education Sciences*, 7(1), 389-403.
- Orak, C. (2021). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları üzerinde sosyal etkiye duyarlılık ve sanal risk algı düzeylerinin etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özbek, Y. (2020). Sınıf öğretmenlerinin dijital içerik ve teknolojiyi kullanma becerileri. *Selçuk İletişim Dergisi*, 14(2), 859-894. <https://doi.org/10.18094/JOSC.871290>
- Özen, Y. (2011). Kişisel sorumluluk bağlamında kariyer seçimini etkileyen sosyal psikolojik faktörler. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3, 81-96.
- Çelik, M. (2010). *Sanal dünya ve güvenlik riskleri: Kullanım alışkanlıkları ve tehditler*. İstanbul: Bilgi Yayıncılık.
- Özsoy, D. (2020). Dijital bölünme düzeylerine dair literatür analizi. İçinde M. Fiğan & Y. Dede Özdemir (Eds.), *Dijital kültür, dijital eşitsizlikler ve yaşlanma* (pp. 11-23). Ankara: Alternatif Bilişim.
- Sarıtaş, E., & Barutçu, S. (2016). Tüketici davranışlarının analizinde kuşaklar: Sosyal medya kullanımı üzerinde bir araştırma. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 3(2), 1-15.
- Sjöberg, L. (2000). *Factors in risk perception*. *Risk Analysis*, 20(1), 1-12.
- Slovic, P. (1993). *Perceived risk, trust, and democracy*. *Risk Analysis*, 13(6), 675-682.
- Sweeney, J. C., Soutar, G. N., & Johnson, L. W. (1999). The role of perceived risk in the quality-value relationship: A study in a retail environment. *Journal of Retailing*, 75(1), 77-105.
- Türkel, Ç. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyete katılım düzeyi ile sosyal uyum ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- We Are Social (2021). Digital 2021: October Global Statshot. Retrieved from <https://wearesocial.com/digital-2021> 01.07.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Yaşa, P. (2023). *Yükselen değer dijital girişimcilik: Seçilmiş Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye karşılaştırması* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Makale Geliş : 05.02.2024

Makale Kabul : 02.08.2024

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>